

УДК 398.332.12'06:930.1

СУЧАСНЕ ПИСАНКАРСТВО: ДО ІСТОРИОГРАФІЇ ПИТАННЯ

Ткаченко В.М.

Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав»

У статті розглядається сучасне писанкарство через призму історіографії. Автором досліджуються окремі публікації за 2012-2017 рр., що присвячені цій тематиці. Науковцем аналізуються статті, замітки, повідомлення, що були надруковані в періодичній пресі, журнальних виданнях. Розглянуто статті в збірниках та матеріалах конференцій. Зокрема, і в присвяченій науковій та музейній спадщині відомого лубенського етнографа, краєзнавця і педагога С. К. Кульжинського, яка проводилася у Лубнах, у 2017 р.

Ключові слова: писанка, писанкарство, стаття, газета, журнал, збірник.

Постановка проблеми. Це дослідження присвячене вивченню вітчизняної історіографії сучасного писанкарства. Розробка історіографічних джерел з цього питання є новою для української науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне українське писанкарство в етнологічній та історіографічній науці, на сьогоднішній день, не розроблено. Останні історіографічні дослідження з теперішнього писанкарства є наші роботи [17, 18] та публікація Н. Бендюк, що стосується окремо взятої території.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Сьогодні в Україні відбувається нагромадження нового матеріалу з розвитку та побутування писанкарства, що потребує аналізу та узагальнення.

Завданням пропонованої розвідки ми вбачаємо в аналізі наявного комплексу джерел, які стосуються виготовлення писанок та писанкарства як виду декоративно-ужиткового мистецтва в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. У статті, Я. Ткачук, генерального директора Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобрина йдеться про Великодню обрядовість на Гуцульщині та виготовлення до цього свята писанок, атрибута Великодня. Авторкою подано і цікаву легенду про рахманів та святкування ними Пасхи. У своїй роботі вона зазначає, що в Коломиї існує Музей писанки, де зібрана найбільша їхня колекція, вказано найвживаніші орнаментальні символи які використовуються в писанкарстві, в тому числі і майстрами

розпису на Гуцульщині. Серед колекційної збірки цього музею Я. Ткачук вирізняє писанки різних народів, адже вживання розфарбованих яєць в обрядовості відоме здавна [19, с. 8-11].

У журналі «Наша Берегиня», за 2012 рік, вміщено додаток у якому відомі майстрині-писанкарки О. Білоус та З. Сташук розповідають про писанкарство, орнаментацию та символіку писанок та процес їх виготовлення. Так, О. Білоус звертає увагу на яйце як сакральний символ вірувань. Вона зазначає, що найдавнішим видом розфарбованого яйця, яке вживали при Великодній обрядовості, була крашанка (одноколірне фарбування). Авторка без аналізу та порівняння повторює матеріал відомий з багатьох видань, у якому йдеться як відображено яйце у міфах народів світу. Звернула увагу майстриня і на такий аспект, як побутування писанки в Україні та за її межами, а також про комплектування колекції музеями та збирачами. Приділено увагу найбільш відомому досліднику писанкарства кін. XIX ст. С. Кульжинському, його життєвому та творчому шляху. Серед ентузіастів цієї справи вона називає прізвище В. Онищенко, який зробив замальовки писанок Східного Поділля для І. Гончара, перебуваючи у Полтаві наприкінці 60-х років XX ст. Малюнки як вона пише, він здійснив із кольорового альбому, власницею якого була жінка, що навчалася у Кам'янці-Подільському і робила свої замальовки на сільських базарах, у людей. Якщо це так, то очевидно мова має йти про Західне Поділля, до якого належить етнографічно місто Кам'янець-Подільський, а не про Східне Поділля. Очевидно, що О. Білоус у даному випадку помилилася [4].

У статті керівника-методиста Народного художнього колективу студії писанкарства Київського палацу дітей та юнацтва Зої Сташук йдеться про зображення стилізованих жіночих фігурок на писанках, зокрема, і про відомий орнаментальний мотив Богиня-Берегиня. Майстриня робить аналіз походження цього символу, наводить приклади існування в різних культурах, проводить паралелі із фольклором, християнством. Вона вказує на те, що в часи Київської Русі образ Берегині перейняла Богоматір Марія – Оранта (та що молиться за спасіння людей). В Україні, неперевершеним таким зображенням є мозаїка Оранти в Софіївському соборі, зведеному на початку XI ст., у Києві. На завершення, мисткиня подає поетапну технологію створення писанки, вказуючи які для цього необхідно мати інструменти та матеріали [15].

У журналі «Українська культура» за 2015 рік в одній із статей, у якій розповідалося про майстра кримсько-татарського розпису по кераміці Рустема Скібіна вміщено ілюстрації його робіт, три керамічні писанки виконані у цій техніці. Розпис писанок оздоблено рослинним орнаментом характерним для кримсько-татарського народу. Такі роботи засвідчують, що писанка – мистецький предмет, інтерес до якого проявляють люди різних вірувань і сповідань [20].

У виданні Міністерства культури України «Культура і життя» за 2016 рік було надруковано повідомлення про VI Всеукраїнський фестиваль писанок, що був організований Національним заповідником «Софія Київська». На відкритті цьо-

го дійства виступив міністр культури України Є. Нищук, який зазначив, що: «...Писанка – це великий символ України, в ньому закладений наш код нації, код народу, який... передавався з покоління в покоління кризь віки». Також подано прізвища переможців цього арт-конкурсу, серед яких була і відома писанкарка Т. Коновал у номінації «Авторська писанка» та у розписі традиційних писанок кращими було визначено роботи Юрія та Лесі Цікалів [9].

У замітці Л. Конаревої яка була розміщена в газеті «Урядовий кур'єр», розповідається про цей же арт-проект. Проводили фестиваль-конкурс писанок на Софіївській площі, в Києві. На ньому було представлено 374 авторські писанки, на яких окрім орнаментів та візерунків було зображено реалістичні портрети, персонажі народних казок, релігійні й космогонічні сюжети, фольклорні, трипільські, східні, єгипетські мотиви.

Для виготовлення та оздоблення писанок, автори використовували незвичайні техніки й різноманітні предмети. Окрім художніх виробів, якими були авторські писанки, на фестивалі можна було побачити і традиційні писанки з усіх регіонів України [8].

У замітці В. Бездіра, розміщеній в цьому ж виданні мова йде про конкурс великодніх виробів у Закарпатті. Зокрема і про писанки, що були розміщені «по всьому периметру Народної площі в Ужгороді». Завдяки чому відбувається популяризація та відродження писанкарства на Закарпатті. Адже, як писали у 90 рр. XX ст., цей вид народного мистецтва практично там вже не існував [2].

У статті Н. Біловицької розповідається про Всеукраїнську виставку «Мистецькі атрибути Великодніх свят», що відбулася в м. Дніпрі у 2016 р. На заході було представлено близько 800 робіт із багатьох міст України і Канади. Серед них були писанки, мальованки, різбленки, крапанки, дряпанки і шкрябанки, які виготовлені на курячих, гусячих, перепелиних, страусиних і глиняних яйцях, а також ляльки-мотанки та інші атрибути, що виготовляють до Великодня. Характерно, що на виставці було представлено 10 різновидів технік оздоблення великодніх яєць. Серед них і оздоблення петриківським розписом дерев'яних заготовок-яєць. Необхідно відзначити, що такі вироби виготовлялися ще у 1970-80-х роках майстрами петриківською розпису. На Дніпропетровщині це було досить поширеним явищем. І сьогодні, це говорить про те, що традиції народних майстрів зберігаються і розвиваються. Важливою є інформація про майстрів народного мистецтва, чий вироби були представлені на виставці. Зокрема, авторкою називаються прізвища писанкарів І. Пащинцевої, О. Кулика, О. Іващенко, А. Олійник [3].

У 80 номері газети «Голос України», за 2016 рік, було відведено цілу сторінку регіональному писанкарству. Так, опубліковані повідомлення про писанкарство на Полтавщині, Луганщині, Черкащині, Івано-Франківщині. З Вінниччини, автор В. Скрипник повідомив про те, що у Польщі було надруковано унікальний фотоальбом «Подільські писанки». У ньому подано ілюстрації 183 писанок, замальовки яких було зроблено Геленою Беліною-Бжозовською ще на початку XX ст. на Поділлі.

Про те, варто зазначити, що першу публікацію цієї колекції зробив у 90-х роках ХХ ст. відомий дослідник Поділля В. Косаківський. Правда, це були чорно-білі ілюстрації. Безумовно, що видання такого альбому має важливе значення для популяризації писанки так і відродження традиційної орнаментики для цього регіону. Адже майстри писанкарства мають можливість бачити їх в кольорі, що має дуже важливе значення для означення семантики самого орнаменту та його змістовного наповнення [7].

В інтерв'ю, Ю. Атаманюка записаному з генеральним директором Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття Ярославом Ткачук йдеться про створення в Коломиї музею писанки. Респондентка розповіла як створювався музей, про його колекції писанок, їх консервацію та облік, пошукову роботу працівників зі збору експонатів, будівництво нового приміщення для експозиції. Не оминула керівник і висвітлення таких напрямків роботи музею як культурно-освітнього та виставкової роботи закладу. Займається заклад і міжнародною виставковою діяльністю, популяризуючи писанку за кордоном. Генеральний директор розповіла також про майстер-класи, що проводяться на базі музею із навчання розпису писанки. Також, в інтерв'ю сказано, що в експозиції музею є писанки різних народів і ця колекція поповнюється. Тут же зазначено, що в Музей, на зберігання, було передано найстарішу писанку України (XV-XVI ст.), знайдену у 2013 році археологічною експедицією у Львові. «Розписана на гусячому яйці природнім барвником і воском» [1, с. 46]. Як відомо, до цієї знахідки, найдавнішими в музейних колекціях були датовані писанки кінця XIX ст., що зберігаються у Львівському Музеї етнографії та художнього промислу. Варто відзначити, що дане інтерв'ю проілюстроване світлинами різного часу, які відносяться до історії музею та вміщено фото знайденої найдавнішої писанки.

Автор статті «Трипільський пульсар – наш вимір» Н. Смага, вона ж і майстриня, розповідає як намагається розкрити на заняттях з писанкарства творчий потенціал дитини. Не просто самій це зробити, а залучити до цього і батьків. Все це, вона практикує на заняттях із виготовлення дряпанки-шкрябанки, пояснення символів тощо. Для оздоблення писанок майстриня використовує трипільський орнамент, елементи якого досить часто зустрічаються на них. Варто зазначити, що для трипільців не було характерним виготовлення орнаментованих писанок чи яйцеподібних глиняних виробів. Орнаментальні символи, що використовували при розписі мають схожі мотиви в ткацтві, а також у вишивці. Маємо цікаву інформацію про те, що писанкаркою розроблено свою особливу техніку «шрифтовий портрет», завдяки чому «народився...власний стиль пластичного малювання – трипільський пульсар» [14].

У газеті «Голос України» за 2017 р. було подано замітку про те, що діти учасників АТО з прикарпатського міста Долина у краєзнавчому музеї «Бойківщина» навчалися виготовляти писанки. Майстер-клас для них проводила О. Сподар, на якому навчалися традиційному восковому розпису та мали можливість створити власну писанку [5].

У статті Н. Пастернак, що розміщена у газеті «Культура і життя» розповідається про I Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Лемківська писанка», який проходить у Львові. Як зазначає авторка публікації «до Львова приїхали майстри і майстрині писанкарства з різних куточків України, і саме ті, які мають стосунок до такого цікавого етносу, як лемки» [10]. На жаль необхідно сказати і про трагічну сторінку в історії цього етносу, це виселення 1943-1946 роках із його автотонних земель: Частину жителів Лемківщини радянська влада та польський уряд вивезли на територію України, а частину на північно-західні землі Польщі. Досить обмежено в статті розповідається про саму лемківську писанку та її орнаментальні мотиви. Зазначається, що виконується вона технікою «від краплі» за допомогою якої формується орнамент, його елементами є сонце, колоски, ластівки, риби та інші різні символи. За інформацією, на фестивалі виступив хор школи «Дударик» та відбувся круглий стіл «Лемки в етнокультурному просторі України» [10].

У журналі «Українська культура» за 2017 р. вміщено статтю про становище на Донбасі. Адже починаючи з 2014 року там іде війна між Росією та Україною, після того як було захоплено частину української території. У матеріалах подано ілюстрації писанок, на яких відображено певні події пов'язані з цією війною. Автором цих писанок, є відома писанкарка з Луганщини Тетяна Коновал [21]. Тобто і сьогодні ми маємо писанки, на яких відображають події. Такі вироби є творами декоративно-ужиткового мистецтва. Свого часу, М. Міщенко відтворив на писанках події, що відображають ще одну трагічну сторінку нашої історії, це голодомор 1932-1933 рр. Також, деякими майстрами на писанках відображено і події 2004-2005 рр. в Україні. Таким чином, шкаралупа яйця служить матеріалом на якому фіксуються ті чи інші події та факти пов'язані з історією нашої країни.

У статті відомого дослідника писанкарства, одного із організаторів Міжнародного з'їзду писанкарів у Києві, у 1992 році, Д. Пожоджука подано його спогади про відомого писанкаря, майстра декоративного розпису Тараса Городецького із Червонограда, на Львівщині. Він досить рано пішов із життя, про те його роботи розкидані по всьому світу, та чарують око не одного шанувальника писанки. Вже 10 років як його немає, людини, яка була закохана в українську писанку. Зазначається також, що у рідному місті Т. Городецького створено його музей, куди приходять багато відвідувачів подивитися на його майстерно виконані, каліграфічно досконалі писанки [12, с. 16-23].

В інформаційному повідомленні, у цьому ж номері журналу викладено події які відбулися у м. Червонограді упродовж 2016 року з вшанування пам'яті Почесного громадянина міста, яким був Тарас Городецький. Так, було проведено в Музеї-світлиці виставки писанкарів О. Опарія та В. Манько, Ю. Бурко; проведено фестивалі «Великодні візерунки» та «Імені Тараса Городецького». У рамках останнього проходили майстер-класи, читались лекції про писанки, відбулася виставка його особистих робіт. Також пройшли різні зустрічі та екскурсії у Музеї-світлиці Тараса Городецького [13, с. 24-25].

У статті О. Янощак-Пшибили розглядається стан писанкарства на Прикарпатті. Авторка вказує, що основними центрами писанкарства у цьому етнографічному районі слід вважати – Коломийський та Косівський. Окрім того, в Коломиї працює єдиний в Україні та світі Музей «Писанка», про який вже згадувалося у нашій статті. Далі дослідниця подає прізвища тих, хто вивчав писанкарство на Прикарпатті та зазначає, що і сьогодні цей вид народного мистецтва залишається малодослідженим [24, с. 43].

В історіографічному плані вона згадує прізвища відомих науковців, таких як В. Шухевича, І. Гургули, М. Селівачова, В. Манько та інших, але не аналізує, що саме вони говорять про писанки цього району, які подають матеріали у своїх роботах і т. д. Коротко подається історія походження писанки від найдавнішого часу до сьогодення дня, зокрема, згадується і трипільська культура.

В основному стаття ґрунтується на роботі «Декаративно-прикладне мистецтво» (Львів, 1992) на яку авторка багато посилається. Звертає вона увагу і на те, що у середині ХХ ст. це ремесло знаходилося на межі зникнення. Не оминула О. Янощак-Пшибила, і роботу працівників Коломийського музею Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського зі збирання, реставрації та консервації писанок. У кінцевому результаті це дало можливість сформувати певну колекцію і на її основі відкрити окремих Музей «Писанка». Він на сьогодні виконує значну науково-освітню роботу з популяризації писанки, співробітники якого проводять майстер-класи, виставки та інші заходи. Відзначає авторка й «активну наукову працю Івано-Франківського Музею мистецтв Прикарпаття з пропагування писанкового розпису» [24, с. 45].

У збірнику «Старожитності Посулля» (2017), який присвячений пам'яті С. К. Кульжинського (1867-1943) вміщено статті музейників, науковців, археологів, дослідників народної культури. Особлива увага приділена науковій, музейній спадщині відомого лубенського етнографа, краєзнавця і педагога С. К. Кульжинського та колекціям, у тому числі й писанок.

У статті відомого археолога, дослідника Полтавщини О. Супруненка йдеться про життєвий шлях, дослідницьку і педагогічну діяльність визначного лубенця, вченого, музейника, збирача і популяризатора етнографічних колекцій зачинателя вивчення писанкарства в Україні С. К. Кульжинського. Досліджуючи всі ці складові автор дослідив значну історіографічну базу, що дало можливість відтворити його життєвий шлях. Особливо цінними для нас є матеріали пов'язані з писанкарством. Так, О. Супруненко, зазначає, що С. Кульжинський, ще молодим прийшов працювати у Лубенський музей, активно займався збиранням колекцій, зокрема, нумізматичної збірки. Він «значно збагатив колекцію писанкарства і 1898 р. підготував до друку її багатолістрований каталог» [16, с. 9].

Далі науковець аналізує сам каталог писанок. Наводить цікаві факти як формувалася сама збірка, яка проводилася широкомасштабна кампанія в «пресі, фахових наукових журналах» із закликком відгукнутися і надсилати до Лубен, для

музею їх зразки. Значну допомогу, як зазначає автор статті, надали такі відомі дослідники як К. Болсуновський, В. Горленко, І. Зарецький. Все це дало можливість С. Кульжинському сформувати багатющу колекцію писанок, і надрукувати альбом. Як зазначає вчений, він, «уклав програму збирання народних писанок» [16, с. 10] та інших етнографічних матеріалів. Завершуючи розгляд цього тематичного блоку статті О. Супруненко зазначає, що «величезна підготовча робота С. К. Кульжинського дозволила зберегти для вітчизняної етнології й мистецтвознавства, ввести на високому рівню до наукового обігу значний фонд першорядних джерел, який і досі є визначальним у вивченні багатьох наукових проблем, пов'язаних з етнологічними, мистецтвознавчими, історичними й археологічними науками» [16, с. 10]. З цим важко не погодитися, дійсно праця С. Кульжинського є на сьогоднішній день не перевірною роботою в області писанкарства.

У статті дослідниці полтавських писанок Г. Галян, подається історія збірки писанок Полтавського краєзнавчого музею. Одночасно авторка, розглядає і розвиток самого писанкарства на Полтавщині до сьогоднішнього дня. Нею приділена увага К. Моцку, який у 1906 р. «згрупував колекцію писанок з Лубенського музею К. Скаржинської, Полтавського земського» [6, с. 47]. Також науковець зазначила, що «під час Другої Світової війни музеї Полтави зазнали великих збитків», у тому числі й «оригінали чотирьох тисяч замальовок до фундаментального альбому писанок» були «передані колишнім директором Полтавського краєзнавчого музею Костем Моценком» [6, с. 48], до США, де зберігаються і до сьогоднішнього дня та не відомі широкому загалу поціновувачів цього народного мистецтва [6].

У статті відомого археолога, Ю. Шилова, розглядається походження та сутність писанкарства. Відповідно до чого автор стверджує, що «українська традиція писанкової Берегині простежується від 6680 р. до н.е., коли жерці затвердили канон, що став символом утворення т.з. індоєвропейської спільноти» [22, с. 52]. Не дивлячись на цікаві погляди та факти, викладені у статті, з цим важко погодитися. Не зважаючи на те, що в орнаментіці писанок, маємо багато спільного з орнаментальним оздобленням керамічних виробів різних часів, а також схожість з орнаментальними мотивами на виробках інших народів, виводити існування писанки з того періоду не варто. На сьогодні не існує предметів матеріальної культури, які були ідентичні за формою і оздобленням писанок на пташиних яйцях чи навіть схожі із керамічними писанками часів Київської Русі. Не дивлячись на те, що дійсно вірування в яйце і легенди про його використання в обрядах існують у багатьох народів з найдавніших часів і до сьогодні.

Досить активно автор, використовує як джерело, «Велесову книгу», ґрунтуючись на її матеріалі. Підсумовуючи, Ю. Шилов зазначає, що «апофеоз традиційного писанкарства завершився разом із Аратою» [22, с. 59]. Знову ж таки, ми не погоджуємося, адже немає безпосередніх доказів існування розписаних виробів чи то моделей, чи самих яєць. У той же час, є слушною думка про те, що «писанки з петриківською чи то християнсько-церковною тематикою, то вже «но-

воделі», які потребують суттєво іншого підходу до їхніх оцінок і вивчення» [22, с. 59].

У публікації А. Щербань, авторкою проаналізовано матеріали І. Зарецького, присвячені гончарству та С. Кульжинського – писанкарству. Дослідниця розглянула на цих виробках трансформації орнаментальних мотивів. Підсумовуючи вона говорить про те, що у кінці ХІХ ст. на Полтавщині як гончарі так і писанкарі в основному при декоруванні виробів використовували традиційні орнаментальні мотиви та вводили «іноваційні елементи». У той й же час абсолютно не «усвідомлюючи семантики орнаментики», а писали тому, «що так годиться». На завершення, пошуковець зазначає, що значний весок у «вивчення трансформаційних процесів в орнаменталі кераміки і писанок» [23, с. 64] Полтавщини зробили І. Зарецький та С. Кульжинський.

Авторка, статті «Полтавська писанка: пізнання через інтерактиви» М. Пісцова, як багато інших розробників таких уроків, заходів висвітлює можливості ознайомлення, в основному дітей, із писанкарством за допомогою інтерактивних сучасних музейно-педагогічних методів і прийомів. Сьогодні, це досить поширений напрямок у на-

вчанні та вихованні підростаючого покоління, завдяки чому прищеплюється любов до народної творчості, вивчаються історичні корені писанкарства тощо. Його розробляють та використовують вчителі філологів, образотворчого мистецтва у школах, гімназіях та інших навчальних закладах. Це підтверджує думку про те, що писанка є невичерпним джерелом пізнання матеріальної та духовної культури українців. Загалом авторка пропонує розділити таке заняття на три частини: 1) організуюча; 2) виконання завдань; 3) виконання творчої практичної діяльності. Дослідниця стверджує, що «отримані знання у стислому, ущільненому вигляді.....відкладаються у довготривалій пам'яті людини, а потім відтворюються впродовж її життя» [11, с. 130-131].

Висновки з даного дослідження. Отже, проаналізовано групу джерел у яких висвітлено питання побутування писанкарства, створення музейних колекцій писанок та існування самого Музею Писанки тощо. Опрацювання різносторонніх матеріалів дає можливість констатувати, що писанкарство в Україні розвивається, все більше людей ним цікавляться, з'являються нові публікації і їх необхідно вводити до наукового обігу.

Список літератури:

1. Атаманюк Ю. Маленький Скарб великої країни / Ю. Атаманюк // Пам'ятки України. – 2016. – № 4. – С. 38-46.
2. Бездір В. Пасхальний вернісаж у рукотворно саду / В. Бездір // Урядовий кур'єр. – 5 травня 2016 р. – № 84. – С. 16.
3. Біловицька Н. Крашанки і дряпанки від народних майстрів / Н. Біловицька // Урядовий кур'єр. – 30 квітня 2016 р. – № 83. – С. 8.
4. Білоус О. Писанка у моїх долонях / О. Білоус // Наша Берегиня.- 2012. – № 1. Вкладка. – С. 2-7.
5. Брухаль Г. Час творити писанки / Г. Брухаль // Голос України. – 29 березня 2017 р. – № 57. – С. 8.
6. Галян Г. Писанка в патріаршому музеї Полтавщини / Г. Галян // Старожитності Посулля = Autiguitis of the Sula Regions. Пам'яті С. К. Кульжинського (1867-1943): збірник наукових праць / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПіК; Центр охорони та дослідження пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського; управління культури і мистецтв виконкому Лубенської міськради; Лубенський краєзнавчий музей [відп. ред. Супруненко О.Б., редкол.: Біляєва С.О. Ковальова І.Ф., Кулатова І.М., та ін.]. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПіК, 2017. – і., IV кол. вкл. – С. 46-51.
7. Голос України. – 30 квітня 2016 р. – № 80. – С. 5.
8. Конарева Л. Символ життя надихає на творчість / Л. Конарева // Урядовий кур'єр. – 5 травня 2016 р. – № 84. – С. 16.
9. Писанка – прадавній символ України // Культура і життя. – 29 квітня – 5 травня 2016 р. – № 17.
10. Пастернак Н. А писанка – лемківська / Н. Пастернак // Культура і життя. – 31 березня 2017 р. – № 13. – С. 16.
11. Пісцова М. «Полтавська писанка»: пізнання через інтерактиви / М. Пісцова // Старожитності Посулля = Autiguitis of the Sula Regions. Пам'яті С.К. Кульжинського (1867-1943): збірник наукових праць / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПіК; Центр охорони та дослідження пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського; управління культури і мистецтв виконкому Лубенської міськради; Лубенський краєзнавчий музей [відп. ред. Супруненко О.Б., редкол.: Біляєва С.О. Ковальова І.Ф., Кулатова І.М., та ін.]. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПіК, 2017. – і., IV кол. вкл. – С. 127-131.
12. Пожоджук Д. Той, що дивував писанкарів / Д. Пожоджук // Пам'ятки України. – 2017. – № 2. – С. 16-23.
13. Рік Тараса Городецького // Пам'ятки України. – 2017. – № 2. – С. 24-25.
14. Смага Н. Трипільський пульсар – наш вимір / Н. Смага // Культура і життя. – 24 лютого 2017 р. – № 8.
15. Сташук З. Богиня-Берегиня і магічний світ української писанки / З. Сташук // Наша Берегиня. – 2012. – № 1. Вкладка. – С. 8-14.
16. Супруненко О. Сергій Климентійович Кульжинський: музейник, етнограф, і педагог / О. Супруненко // Старожитності Посулля = Autiguitis of the Sula Regions. Пам'яті С.К. Кульжинського (1867-1943): збірник наукових праць / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПіК; Центр охорони та дослідження пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського; управління культури і мистецтв виконкому Лубенської міськради; Лубенський краєзнавчий музей [відп. ред. Супруненко О.Б., редкол.: Біляєва С.О. Ковальова І.Ф., Кулатова І.М., та ін.]. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПіК, 2017. – С. 5-21.
17. Ткаченко В. Джерела вивчення українського писанкарства 90-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. / В. Ткаченко // Переяславський літопис: зб. наук. ст. Вип. 2 / [ред. колегія: Коцур В.П. (голов. ред.) та ін.]. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – С. 119-130.
18. Ткаченко В. Історіографія українського писанкарства кінця ХХ – початку ХХІ ст. / В. Ткаченко // Наукові записки Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Історичні науки. – № 21. – 2013. – С. 122-126.

19. Ткачук Я. Значущість мініатюрного мистецтва писанки / Я. Ткачук // Наша Березина. – 2012. – № 1. – С. 8-11.
20. Українська культура. – 2015. – № 7-9. – С. 27.
21. Українська культура. – 2017. – № 1. – С. 17-18.
22. Шилов Ю. Походження та сутність писанкарства / Ю. Шилов // Старожитності Посулля = Antiquities of the Sula Regions. Пам'яті С.К. Кульжинського (1867-1943): збірник наукових праць / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПіК; Центр охорони та дослідження пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського; управління культури і мистецтв виконкому Лубенської міськради; Лубенський краєзнавчий музей [відп. ред. Супруненко О.Б., редкол.: Біляєва С.О. Ковальова І.Ф., Кулатова І.М., та ін.]. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПіК, 2017. – і, IV кол. вкл. – С. 52-60.
23. Щербань А. Трансформації орнаментативної писанки і кераміки у Полтавській губернії: думки кінця XIX століття / А. Щербань // Старожитності Посулля = Antiquities of the Sula Regions. Пам'яті С.К. Кульжинського (1867-1943): збірник наукових праць / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПіК; Центр охорони та дослідження пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського; управління культури і мистецтв виконкому Лубенської міськради; Лубенський краєзнавчий музей [відп. ред. Супруненко О.Б., редкол.: Біляєва С.О. Ковальова І.Ф., Кулатова І.М., та ін.]. – К.: Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПіК, 2017. – IV кол. вкл. – С. 61-65.
24. Янощак-Пшибила О. Прикарпатська писанка / О. Янощак-Пшибила // Проектна діяльність – проблеми та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 5-6 травня 2017 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2017. – С. 43-47.

Ткаченко В.Н.

Национальный историко-этнографический заповедник «Переяслав»

СОВРЕМЕННОЕ ПИСАНКАРСТВО: К ИСТОРИОГРАФИИ ВОПРОСА

Аннотация

В статье рассматривается современное писанкарство через призму историографии. Автором исследуются отдельные публикации за 2012-2017 гг., которые посвящены этой тематике. Анализируются статьи, заметки, извещения которые были напечатаны в периодической прессе, журнальных изданиях. Рассмотрены статьи в сборниках и материалах конференций в том числе и посвященной научной и музейной наследственности известного лубенского этнографа, краеведа и педагога С. К. Кульжинского, которая проводилась в Лубнах, в 2017 году.

Ключевые слова: писанка, писанкарство, статья, газета, журнал, сборник.

Tkachenko V.N.

National Historical and Ethnographic Reserve «Pereyaslav»

MODERN EASTER EGGS ARTS: TO THE HISTORIOGRAPHY OF THE QUESTION

Summary

The article discusses the current Easter eggs arts through the lens of historiography. The author explores the individual publications for the 2012-2017 devoted to this subject. The scientist mainly analyzes articles, notes, reports published in periodicals, magazine editions. Also reviewed articles in collections and conferences materials. In particular, in 2017, dedicated to the scientific and museum heritage of the famous Lubny ethnographer, ethnographer and teacher S. K. Kulzhinsky, which was held in Lubny, in 2017.

Keywords: Easter egg, Easter egg art, article, newspaper, magazine, collection.